CORONERS COURT
Te Kōti Kaitirotiro Matewhawhati

د 15 مارچ 2019 د جومات بریدونو په اړه د کورونیل پوښتنې

د پلټنې د ساحې په اړه د قاضي مارشال د رسمي بیان لپاره مرسته

رسمي بیان تائیدوي چې اوس د هر 51 مړینو په اړه د کورونیل پلټنه خلاصه شوې. د یوې پلټنې پرانیستل د تحقیق کوونکو قاضیانو د قانون سره سم یو رسمي ګام دی چې پدې معنا دې چې د مړینې په اړه نور تحقیقات به ترسره شي. تحقیق اوریدنې ممکن د پلټنې د یوې برخې په توګه ترسره شي.

رسمي بیان لاندې ذکر شوي هم په ګوته کوي:

- **د قانوني پروسو پس منظر چې دمخه ترسره شوي دي لکه د جزایي تعقیب او د پلټنې شاهي کمیسیون**
- د هغه څه لنډیز چې کورنیو او سازمانونو یې د کورونیل تحقیقاتو څخه د څیړلو غوښتنه کړې
- د تحقیق کوونکو قاضیانو د قانون او د قضیې قانون اړوند برخې چې د تحقیق کوونکې قاضي سره مرسته پدې پریکړه پریکړه کې مرسته کوي چې د کورونیل تحقیقات څه شی کولی شي او باید څه وڅیړي؛ او
- د کورونیل تحقیقات به کومې مسلې وڅیړئ په اړه مقدماتي نظر

د تحقیق کوونکو قاضیانو قانون د کورونیل تحقیقاتو اهداف ټاکي. دا موخې د دې پریکړې کولو لپاره بنسټیزه دي چې د کورونیل تحقیقات باید څه وڅیړي. اړونده موخې یې لاندې ذکر شوی دي:

- ترڅو ثابته کړي (که چیرې ممکنه وي) هغه خلک څوک وو چې مړه شول، د هر کس د مړینې لامل څه و، او په کومو حالاتو کې دوی مړه شوي؛ او
- په ورته حالاتو کې د راتلونکي مړینو امکانات کمولو لپاره نظرونه یا وړاندیزونه کول.

تحقیق کوونکې قاضي پریکړه کولی شي چې کومې مسلې باید وڅیړل شي. د مړینې پورې اړوند هره مسله به د تحقیق کوونکې قاضي لپاره مسله نه وي چې وڅیړئ؛ یو کرښه باید په ځینې وخت کې رسم شي. ځینې موضوعات به د مړینې لامل شوي نه وي یا په کوم مهم ډول یې په مړینې کې مرسته نه وي کړې. یو تحقیق کوونکې قاضي باید دا پریکړه وکړي چې د کورونیل پلټنې د ساحې په ټاکلو کې څه اړین، مطلوب او متناسب دي.

ډیری مسلې چې د کورونیل پلټنې لپاره وړاندیز شوي ترڅو وڅیړل شي د مړینې د پراخه شرایطو پورې اړه ولري.

ځینې هغه مسلې چې وړاندیز شوي د کورونیل پلټنې لخوا د کتلو وړ ندي ځکه چې دوی د تحقیق کوونکې قاضي له قانوني واک څخه بهر دي. پدې کې هغه مسلې شاملې دي چې د مړینې وروسته مسلو پورې اړه لري.

نورې وړاندیز شوي ځانګړې مسلې ممکن اړونده غوښتونکي ته د معلوماتو چمتو کولو له لارې حل شي. دا ممکن هغه معلومات وي چې لا دمخه شتون ولري یا ممکن نوي معلومات وي چې د تحقیق کوونکې قاضي لخوا ترلاسه شوی وي ترڅو ځانګړې مسله حل کړي چې راپورته کیږي. د دې مشخصو مسلو په ځواب کې د معلوماتو راټولولو او خپرولو لپاره کار روان دی. که چیرې دغه مشخصې مسلې په دې ډول حل نشي، نو دا خبره به په پام کې ونیول شي چې ایا د دې مشخصې مسلې په اړه نورې څیړنې ته اړتیا شته که نه.

ځینې مسلې چې د کورونیل پلټنې کې د شاملولو لپاره پوښتل شوي هغه مسلې دي کوم چې د پلټنې شاهي کمیسیون لا دمخه څیړلې دي. یو شمېر کورنی او سازمانونه په دې اړه اندېښنه څرګنده کړې، چې دا پلټنې په لویه کچه په شخصي توګه ترسره شوی وي. پدې اړه اندیښنه شتون لري چې ایا له دې له امله د شاهي کمیسیون په موندنو باندې تکیه کیدی شي که نه. دا وړاندیز کیږي چې یو شمیر ورته مسلې باید د تحقیق کوونکې قاضي لخوا بیا وڅیړل شي.

دا روښانه نده چې د شاهي کمیسیون د ځینو شواهدو د حساسیت په پام کې نیولو سره څنګه د کورونیل پلټنې د شاهي کمیسیون په پرتله په عملي ډول ډیر شفافیت چمتو کولی شي. دلته د تحقیقاتو د غیر ضروري نقل کولو څخه مخنیوی هم اړین دی. یو تحقیق کونکی د مړینې د حالاتو هغه اړخونو ته د نه کتلو پریکړه کولی شي کوم چې د نورو پلټنو لخوا په مناسب ډول رامینځته شوي. کلیدي پوښتنه دا ده چې ایا د مړینو د حالاتو داسې اړخونه شتون لري چې د پلټنې شاهي کمیسیون (یا جزایي تعقیب) لخوا په مناسب ډول رامنځته شوي. په دې مرحله کې، دا وړاندیز کیږي چې هغه مسلې چې د پلټنې شاهي کمیسیون لخوا څیړل شوي دي بیا به د کورونیل پلټنې کې ونه څیړل شي.

د لومړي غبرګون هڅو پورې اړوند مسلې او څنګه دې غبرګون ممکن د وژل شوي په ژوندي پاتې کیدو اغیزه کړې وي هغه مسلې دي چې د پلټنې شاهي کمیسیون لخوا په پام کې ندي نیول شوي. دا مسلې وړاندیز شوي چې د کورونیل پلټنې د یوې برخې په توګه وڅیړل شي.

دا مهمه ده ترڅو وپوهیږئ چې تر اوسه کومه وروستۍ پریکړه نه ده شوې چې د کورونیل پلټنه به په آخره کې کومې مسلې وڅیړئ. رسمي بیان د پیل ټکی ټاکي. د کورنیو او سازمانونو لپاره به نور فرصت شتون ولري چې د کومو مسلو په اړه سپارښتنې وکړي چې د کورونیل پلټنې یې باید وڅیړئ. دا سپارښتنې په (د خپل د وکیل له لارې که چیرې دوی یو ولري) لیکلي بڼه او په شخصي توګه د محاکمې په اوریدنه کې کیدی شي چې تحقیق کوونکی قاضي ویندلي به یې په کرېسټ چرچ کې ترسره کړي. دا د محاکمې اوریدنه د تحقیق اوریدنه نه ده، دا یوازې د ساحې په اړه د سپارښتنو اوریدل دي. تحقیق کوونکی قاضي ویندلي به بیا د هغو مسلو په اړه وروستۍ پریکړه وکړي چې د کورونیل پلټنې به یې وڅیړئ.

په یاد لرلو لپاره ځینې مهمې نیټې:

- د پلټنې لپاره د مسلو په اړه نورې لیکل شوي سپارښتنې باید د 26 نومبر **2021** څخه وروسته ترلاسه نه شي. سپارښتنې coronial.response@justice.govt.nz ته لیږل کیدی شي.
- د پلټنو لپاره د مسلو په اړه د محاکمې اوریدنه به په کرېسټ چرچ کې په **14-15** دسمبر **2021** باندې ترسره شي
- که چیرې علاقمنده ګوندونه (یا د دوی وکیل که چیرې دوی یو ولري) غواړي د محکمې په اوریدنه کې په شخصی ډول سپارښتنې وړاندې کړي، نو دوی باید مورږ ته له **26** نومبر **2021** څخه مخکې وواېي نو تنظیمات کیدی شي. پدې coronial.response@justice.govt.nz د بریښنالیک استولو سره دا سلا مشوره ورکول کیدی شي